

Datum

2023-02-16

Vår referens

Lotten Jönsson Johansson

Enhetschef

lotten.jonsson-johansson@malmo.se

**Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet om Ny kärnkraft i Sverige -
ett första steg
MN-2023-583**

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har översänt remissen ”Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg” som inkommit från Klimat- och näringslivsdepartementet. Förslaget innebär att regeringen ges förutsättningar att tillåta nya kärnkraftsreaktorer som inte enbart ersätter äldre reaktorer utan även möjliggör för uppförande av kärnkraftsreaktorer på nya platser där kärnkraftsreaktorer inte tidigare har funnits. Miljönämnden anser att förslaget om lagändring för att möjliggöra för ny etablering av kärnkraft i Sverige bör föregås av en utredning med en miljökonsekvensbeskrivning för att synliggöra de risker och konsekvenser etableringen av kärnkraft kan medföra.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsen remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2023-02-16
- Promemoria Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2023-02-16

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet med förslag till ändringar i miljöbalken och lagen om kärnteknisk verksamhet till bland annat miljönämnden för samråd. Även stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden har fått ärendet på remiss. Svar önskas senast 2023-03-06. Svar ska därmed lämnas direkt efter miljönämndens sammanträde 2023-02-16.

Bakgrund

I promemorian lämnas förslag till ändringar i miljöbalken och lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) som syftar till att utvidga förutsättningarna för att tillåta uppförande och drift av nya kärnkraftsreaktorer. Förslaget innebär att bestämmelsen i miljöbalken som anger att regeringen endast får tillåta en ny kärnkraftsreaktor om den ersätter en permanent avstängd reaktor och uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad tas bort.

Förslaget föreslår att följande bestämmelse tas bort:

Bestämmelsen 17 kap 6 a § miljöbalken

6 a § Regeringen får tillåta en ny kärnkraftsreaktor endast om den nya reaktorn är avsedd att

1. ersätta en kärnkraftsreaktor som efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi och som kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift, och

2. uppförs på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Med en permanent avstängd kärnkraftsreaktor avses detsamma som i 2 § 4 lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Lag (2010:945).

En ändring föreslås också i en bestämmelse i kärntekniklagen som innehåller en hänvisning till förbuden i miljöbalken. Övriga förutsättningar för anläggningar för kärnteknisk verksamhet och tillåtlighetsprövning av kärnkraftsreaktorer påverkas inte av förslaget. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden vill framföra följande synpunkter som bör beaktas.

Malmö är i behov av en leveranssäker och förnybar energiförsörjning

Malmö är Sveriges snabbast växande storstad. Befolkningsprognosen visar bland annat att Malmös befolkning väntas öka med cirka 47 000 nya invånare fram till år 2032. Över hela staden pågår kraftfulla satsningar för dagens och framtidens Malmöbor och företag i form av ny infrastruktur, nya arbetsplatser och nya bostäder. Malmö är en del av den expansiva Öresundsregionen med stor efterfrågan på etablering av nya företag. En av Malmös utmaningar är lokal effektbrist i användningen av el. I dagsläget hindrar detta nyetablering av energiintensiva företag i Malmö. Även klimatomställningen med behov av förnybar el för elektrifiering av transporter och industriella processer ställer krav på ökad lokal och regional elproduktion.

Malmö är i behov av en leveranssäker energiförsörjning som kan skapa förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv och rimliga energikostnader för boende och verksamma i Malmö, både på kort och lång sikt. Dagens energiförsörjning är sårbar eftersom endast cirka tio procent av den el som används i Malmö är lokalt producerad och både nyetableringar och befintliga företag påverkas negativt av den effektbrist som stundtals råder. Energiförsörjningen behöver även skapa förutsättningar för att Malmös klimat- och energimål ska kunna nås till år 2030.

Malmö stads mål är att:

- Malmö försörjs av 100 procent förnybar och återvunnen energi.
- Malmö har ett långsiktigt hållbart och leveranssäkert energisystem.
- Utsläppen av växthusgaser i Malmö som geografiskt område ska 2030 ha minskat med 70% sedan år 1990

Förslaget och möjligheten att etablera ny kärnkraft i Sverige kan bidra till ett mer leveranssäkert energisystem. Leveranssäkerheten är dock varierande.

Ny kärnkraft kan även tillföra kraftvärme till Malmö. Beroende på reaktorstorlek tillför det olika mängd elektrisk effekt respektive termisk effekt.

Stora osäkerheter kopplade till ny kärnkraftsetablering

De nya kärnreaktorer (SMR) som diskuteras är inte tillgängliga i dagsläget. Det tar avsevärd tid att bygga ny kärnkraft och det är svårt att förutspå hur elmarknaden ser ut då och vilken teknik som finns tillgänglig.

Med tanke på den långa process som krävs för att etablera ny energiproduktion genom kärnkraft, menar miljönämnden att det för samhället är väl så angeläget att regeringen fattar beslut som säkerställer att befintliga energianläggningar och energidistributionssystem är välfungerande och leveranssäkra för en hållbar energiförsörjning.

Det är tveksamt om etablering av ny kärnkraft är ekonomiskt försvarbart och det är i dagsläget oklart vilka aktörer som är intresserade och har förmågan att investera för att realisera ny kärnkraft. Miljönämnden anser att det finns risk för att andra energilösningar som kan realiseras betydligt snabbare och med motsvarande effekt får stå åt sidan, medan myndigheternas resurser och investeringsmedel kanaliseras till ny kärnkraft i stället för till mer samhällsekonomiskt gynnsamma lösningar.

Miljönämnden anser att ny kärnkraft inte ska etableras i Malmö.

En eventuell etablering av kärnkraft i Malmö, till exempel i Malmö hamn som har utpekats av regeringen som en möjlig ny placering, skapar en ökad sårbarhet för olika former av angrepp med förödande samhällskonsekvenser. Både fysiska och icke-materiella angrepp är möjliga. Kärnkraft i sig kan även skapa nya geopolitiska beroenden, exempelvis till Ryssland, då mycket av det globala kärnbränslet kommer därifrån.

Ny kärnkraft innebär signifikant påverkan på både klimat och miljö.

I förslaget framförs att en ny kärnkraftsreaktor inte har någon påverkan på miljön, klimatet eller människors hälsa. Men att bygga en ny reaktor och ytterligare slutförvar medför stora påfrestningar på miljön när det gäller till exempel schaktmassor, buller och transporter, precis som vid uppförandet av andra stora industrianläggningar. Det kan också påverka människors hälsa i områden där anläggningarna uppförs. Utvinningen av kärnbränsle medför också avsevärd miljöpåverkan i de delar av världen där kärnbränslet utvinns.

I förslaget framförs vidare att en ökad användning av kärnkraft innebär att mängden använt kärnbränsle och kärnavfall som behöver tas om hand ökar. Kärnreaktorer ger upphov till såväl kortlivat som långlivat låg- och medelaktivt avfall, men även kortlivat och långlivat högaktivt

avfall. Radioaktivt avfall från driften av kärnkraftverken och andra kärntekniska anläggningar behöver omhändertas i slutförvar. Fler nya kärnkraftsreaktorer kan därför medföra behov av nya eller utvidgade slutförvar för både kortlivat och långlivat radioaktivt avfall. Även nya eller utvidgade mellanlager kan behövas.

Etablering av ny kärnkraft kan påverka hundratals generationer.

Lagring av kärnbränsle skapar över tid osäkerhet och åtaganden för hundratals generationer framåt. Miljönämnden vill även uppmärksamma att en eventuell kärnkraftsolycka skulle få ödesdigra konsekvenser för människors hälsa och miljön. Utöver detta behöver både ansvarsfrågor och ekonomiska ersättningsfrågor analyseras på djupet.

Miljönämnden förordar att en lagändring måste föregås av en utredning med en miljökonsekvensbeskrivning och riskanalys avseende ovanstående aspekter i enlighet med försiktighetsprincipen i miljöbalken och i likhet med den miljökonsekvensbeskrivning som gjordes som underlag för införandet av bestämmelsen 2010.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende genom att miljönämnden belyser de långsiktiga risker och åtaganden som förslaget medför för framtida generationer.

Förslaget har utarbetats av enhetschef Lotten Jönsson Johansson på miljöstrategiska avdelningen. Samråd har skett med Jonas Kamleh, Erik Ormegard och Anna Roslund på miljöstrategiska avdelningen samt med Håkan Karlström på avdelningen för miljö- och hälsoskydd.

Ansvarig

Rebecka Persson
Miljödirektör